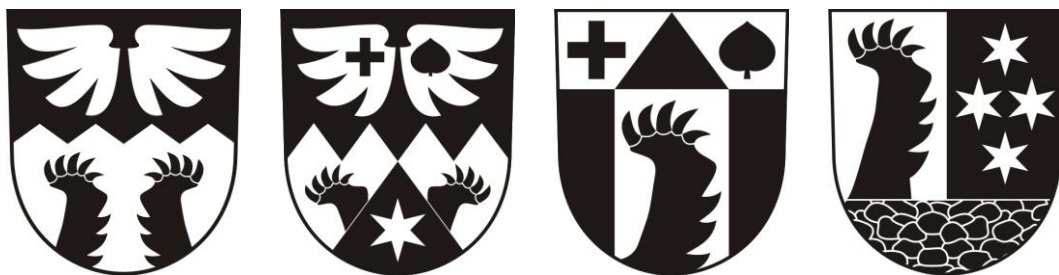

Návrh znaku a vlajky

pro obec

ZÁLEZLY

autor:

Mgr. Jan Tejkal

Jan.Tejkal@seznam.cz

<https://znaky-tejkal.webnode.cz>

<http://heraldika.webnode.cz>

Právo na znak a vlajku:

Zákon o obcích (obecní zřízení) v § 34a stanoví, že:

- (1) Obce mohou mít znak a vlajku obce.
- (2) Předseda Poslanecké sněmovny může obci, která nemá znak nebo vlajku obce, na její žádost znak nebo vlajku obce udělit. Předseda Poslanecké sněmovny může na žádost obce změnit znak nebo vlajku obce.
- (3) Obce a jimi zřízené nebo založené organizační složky a právnické osoby mohou užívat znak a vlajku obce. Jiné subjekty mohou užívat znak obce jen s jejím souhlasem. K užívání vlajky obce není nutný její souhlas.

Právo užívat znak a vlajku obce uděluje předseda Poslanecké sněmovny na základě doporučení Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu.

Žádosti o udělení znaku a vlajky obce, městyse, nebo města projednává Podvýbor pro heraldiku a vexilologii, který je součástí Výboru pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a tělovýchovu, jenž vyslovuje souhlas s návrhy znaků a vlajek obcí.

Evidenci žádostí o udělení znaků a vlajek vede Podvýbor pro heraldiku a vexilologii, jenž současně publikuje informace o nových znacích a vlajkách obcí České republiky v systému REKOS (Registr komunálních symbolů). V tomto systému jsou na základě žádostí samospráv registrovány rovněž historické znaky obcí, městysů a měst.

Tvorba nových obecních symbolů:

Znak a vlajka musí respektovat soubor více či méně pevně stanovených heraldických a vexilologických zásad a musí rovněž vykazovat zřetelný významový vztah k lokalitě, kterou reprezentují.

Mezi relevantní tématické okruhy pro tvorbu znaku patří například konstituce tzv. mluvícího znamení (vyjádření názvu obce), reflexe historické pečetní či razítkové symboliky obce, vyjádření patrona obce, odkaz na význačné události nebo pověsti a mýty v dějinách obce, připomenutí erbovních motivů někdejších feudálních majitelů obce či panství, poukaz na specifické historické či současné řemeslné a jiné pracovní aktivity obyvatel obce, nebo vykreslení určitého relevantního přírodního motivu krajiny, do níž je obec zasazena.

Vlajka obce by měla odpovídat podobě či symbolice znaku obce. Jednou z možností je konstituce geometricky koncipované vlajky ve formě kombinace horizontálních či vertikálních pruhů a případně dalších geometrických obrazců, barevně odvozených ze znakových tinktur a doplněných fakultativně o některé relevantní znakové figury pro zdůraznění neopakovatelnosti každé vlajky. Často - a zejména u lokalit bez městského statutu, kde vzniká vlajka současně se znakem - se přistupuje rovněž k tzv. opakování znaku, což znamená, že vlajka obce má stejnou či velmi podobnou figurální kompozici jako obecní znak.

Znak obce:

Samosprávnou obec Zálezly tvoří čtyři části a dvě katastrální území. Části obce jsou Bolíkovice, Kovanín, Setěchovice a Zálezly. Bolíkovice a Setěchovice patří ke katastrálnímu území Setěchovice, zatímco Kovanín a Zálezly ke katastrálnímu území Zálezly u Čkyně. Počet dvou katastrálních území odpovídá i historické geografii obce z období před konstitucí obecního zřízení v polovině 19.století, kdy každé z dnešních katastrálních území obce Zálezly bylo v rámci Stablního katastru samostatnou jednotkou s vlastní Indikační skicou.

Všechny části obce byly součástí stejného dominia – jednalo se o panství Lčovice, jehož vrchnostenská pečeť byla otištěna v roce 1837 v uvedených Indikačních skicách Stablního katastru, uložených dnes v archivních fondech Národního archivu v Praze. Dokládá to archivní průzkum autora, který potvrdil také existenci pečeti obcí Zálezly a Setěchovice, a to na základě otisků pečeti ve stejném archivním fondu. Bohužel, všechny doložené otisky černou barvou

na kartonový podklad jsou zcela nezřetelné, ovšem na základě komparace s jinými, obsahově totožnými pečeti obcí tehdejšího panství Lčovice lze usuzovat, že v pečetním poli vertikálně oválného tvaru

se nacházelo uprostřed linkami ohraničené nápisové označení majitele pečeti a nad ním vyobrazení vyrůstajícího rolnického náradí, mezi nímž byly vztyčeny hrábě a kosmo a šikmo nakloněné kosy, vše převýšené nápisem označujícím panství Lčovice. Dolní část pečetního pole pak vyplňovaly dva zkřížené převázané obilné snopy.

Otisky popsanych a vyobrazených pečeti bohužel absentují v Eichlerově topografické sbírce z 1.poloviny 19.století v Archivu Národního muzea v Praze, v nichž jsou jinak pečeti otištěny reliéfně do červeného vosku, což dává větší naději na rozlišitelnost jejich figurálního a nápisového obsahu.

Z pozdějšího období, po konstituci obecního zřízení, existují doklady o razítku obce z období první čsl.republiky, avšak v tomto případě se nejedná o typář se specifickou symbolikou pro obec, nýbrž o razítko s českým lvem coby zemským a státním symbolem.

V případě obce Zálezly a jejích místních částí tedy nemáme k dispozici doklad o existenci pečeti nebo razítka, které by obsahovaly nějaký vlastní symbol obce a tento absentující zdroj tedy nelze pro tvorbu návrhu znaku obce využít.

Návrh znaku tak vychází v osmi variantních řešeních - v podobě čtyř kompozičních okruhů, každého ve dvou barevných verzích - a prostřednictvím níže uvedených obecných (tj. z reality odvozených a kresebně adekvátně jednoduše stylizovaných)

a heraldických (tj. geometrickým dělením štítu konstituovaných) znakových figur z následujících historických motivů:

-Obecná figura dvou křídel je převzata z klenotu erbu Sulka ze Zálezl, který se připomíná v letech 1381, 1406 a 1420 a „...na pečetech jeho spatřují se dvě křídla“ (Sedláček, Hrady). Překreslení otisku pečeti Sulka z roku 1389 ze Zálezl uvádí Sedláčkovy Atlasy pečeti a erbů české a moravské středověké šlechty.

-Obecná figura vzhůru obrácené černé medvědí tlapy, resp. nohy s červenými drápy (v počtu jedné tlapy či dvou tlap) pochází z erbu rodu z Prostého, který se dle svých sídel dělil na tři větve – Čabuzské, Horčice a Zálezské. Na Zálezlech seděl v roce 1460 Heřman Horčice z Prostého, v roce 1517

Jan Zálezský z Prostého a v roce 1530 Petr Zálezský, jenž si v roce 1544 vložil v obnovené zemské desky tvrz, dvůr a ves Zálezly.

-Heraldská figura hrotu je převzata z erbu rodu z Kovanína, z nichž se připomínají v roce 1441 Vojtěch a Petraš a jeho pečeť s křídly v klenotu erbu a s erbovním štítem, ve kterém byl „...klín do středu štítu dosahující“ (Sedláček, Atlasy).

Tato figura vizuálně odkazuje na štít domovního stavení a připomíná tak rovněž v památkovém katalogu evidované, památkově chráněné domy a usedlosti na území obce a jejich místních částí, včetně domu čp.15 v Kovaníně se štukovou výzdobu typickou pro významného místního stavitele Jakuba Bursu, usedlosti čp.2 v Bolíkovcích s trojúhelníkovým dvorem, či budovy základní školy čp.59 v Zálezlech. Geometrické znázornění štítu domu podtrhuje rovněž i vyjádření historické tvrze v Zálezlech, na níž primárně odkazují erbovní figury výše popsaných rodů, které na tvrzi v průběhu 14., 15. a 16.století sídlili.

-Heraldská figura pilovitě děleného štítu je odvozena z výše popsaného erbovního motivu hrotu a kromě domovních štítů v obci připomíná navíc i další z evidovaných památek obce - výšinné opevněné sídliště a hradiště Vě nec, jedno z největších pravěkých hradišť a pevností v jižních Čechách v období pozdní doby kamenné, doby halštatské a doby laténské.

-Alternativou k figuře pilovitě děleného štítu evokujícího opevnění hradiště či tvrze je figura kamenné paty štítu, která zdůrazňuje terasovité kamenné valy hradiště i jeho předhradí.

-Figura červeného řeckého kříže ve stříbře představuje modifikaci svatojiřského kříže a připomíná nejstarší písemnou zmínku na území dnešní samosprávné obce v roce 1227, kdy se jmenují Setěchovice mezi statky Svatojiřského kláštera na Pražském hradě.

-Obecná figura zeleného lipového listu symbolizuje Bolíkovickou lípu - 23 metrů vysokou lípu velkolistou jakožto evidovaný památný strom na území obce.

-Figurální kompozice štítu sestávající z heraldických figur hlavy, hrotu a kůlu a evokující vizuálně věž se stanovou střechou připomíná historickou tvrz v Zálezlech, konkrétně její někdejší věžovou bránu tak, jak ji v roce 1612 ve svém cestopise nakreslil známý cestovatel Jindřich Michal Hýzrle z Chodů, tj. z rodu, který držel tvrz Zálezly na přelomu 16. a 17. století.

Na erb tohoto rodu upomínají rovněž různá dělení znakového štítu v kombinaci stříbra a červené barvy.

-Figura (šestihroté) hvězdy či čtveřice (šestihrotých) hvězd odkazuje na mešní kapli sv. Jana Nepomuckého z poloviny 19. století - atributem tohoto patrona je totiž pětice hvězd na jeho svatozáři, přičemž v návrhu znaku obce je však počet hvězd redukován na čtyři (tedy na počet odpovídající počtu místních částí obce), nebo na jednu (s ohledem na přítomnost dalších figur ve znakovém štítě).

Ve čtveřici jsou přitom hvězdy sestaveny do pomyslného kříže, který připomíná již výše uvedenou nejstarší první zmínku o Setěchovicích v souvislosti s klášterem sv. Jiří.

Heraldická pravidla o barvách a kovech:

Při realizaci návrhu znaku lze postupovat tak, že se jednotlivé varianty návrhu znaku od sebe liší kromě kompozičního řešení také v barevném provedení.

Pokud jde o zvolení barev znaku v obecné rovině, existuje v heraldickém tvarosloví pravidlo o nemožnosti pokládání barvy na barvu a kovu na kov.

V klasické komunální heraldice českých zemí hovoříme o šesti základních tinkturách, k nimž posléze přibýly další doplňkové tinktury, kupříkladu tzv. přirozené barvy. Dvě z oněch základních tinktur jsou tzv. kovy - zlatá neboli žlutá a stříbrná neboli bílá, zatímco ostatní - červená, modrá, zelená a černá - patří do kategorie barev.

Je tedy možno volit buď kovový štít (resp. kovové pole štítu) a barevné figury, či opačně barevný štít (resp. barevné pole štítu) a figury kovové. V obou případech je přitom vhodné zachovat co nejmenší možný počet tinktur.

Blason neboli popis variant návrhu znaku obce:

Varianta 1:

„Červeno-stříbrně čtyřmi stříbrnými zuby dělený štít. Nahoře dvě přivrácená stříbrná křídla, dole dvě vyrůstající černé medvědí tlapy s červenou zbrojí.“

Varianta 2:

„Zeleno-stříbrně čtyřmi stříbrnými zuby dělený štít. Nahoře dvě přivrácená stříbrná křídla, dole dvě vyrůstající černé medvědí tlapy s červenou zbrojí.“

Varianta 3:

„Červeno-stříbrně čtyřmi stříbrnými zuby dělený štít. Nahoře dvě přivrácená stříbrná křídla, v pravém červený řecký kříž, v levém zelený lipový list. Dole dvě černé medvědí tlapy s červenou zbrojí vyrůstající ze stran zeleného hrotu se stříbrnou hvězdou.“

Varianta 4:

„Zeleno-stříbrně čtyřmi stříbrnými zuby dělený štít. Nahoře dvě přivrácená stříbrná křídla, v pravém červený řecký kříž, v levém zelený lipový list. Dole dvě černé medvědí tlapy s červenou zbrojí vyrůstající ze stran zeleného hrotu se stříbrnou hvězdou.“

Varianta 5:

„V červeném štítě stříbrný rozšířený kůl přecházející ve stříbrné hlavě do červeného hrotu. Po stranách hrotu vpravo červený řecký kříž, vlevo zelený lipový list. V kůlu vyrůstající černá medvědí tlapa s červenou zbrojí.“

Varianta 6:

„V zeleném štítě stříbrný rozšířený kůl přecházející ve stříbrné hlavě do červeného hrotu. Po stranách hrotu vpravo červený řecký kříž, vlevo zelený lipový list. V kůlu vyrůstající černá medvědí tlapa s červenou zbrojí.“

Varianta 7:

„Stříbrno-červeně polcený štít s kamennou patou. Vpravo z paty vyrůstající černá medvědí tlapa s červenou zbrojí. Vlevo čtyři (1,2,1) stříbrné hvězdy.“

Varianta 8:

„Stříbrno-zeleně polcený štít s kamennou patou. Vpravo z paty vyrůstající černá medvědí tlapa s červenou zbrojí. Vlevo čtyři (1,2,1) stříbrné hvězdy.“

Vlajka obce:

Při tvorbě návrhu obecní vlajky platí, že námět nebo podoba vlajky koresponduje s figurálním obsahem či podobou návrhu znaku. Tuto zásadu lze realizovat ve třech základních intencích:

I-Přistoupením k tzv. opakování znaku (ať již k tzv. doslovnému či tzv.částečnému opakování znaku), což znamená, že se v listu vlajky objeví zcela totožné figury ve stejné či obdobné kompozici jako ve znakovém štítu.

II-Zjednodušením znakových figur do geometrické kombinace pruhů s totožnými barvami.

III-Vzhledem ke konkrétnímu případu vyváženou kombinací postupů I. a II..

Návrh vlajky pro obec Zálezly je připraven ve všech variantách jako tzv. heraldická vlajka, tzn., že list vlajky opakuje všechny znakové figury, pouze v mírně modifikované kompozici, např. s posunutím figurálního těžiště vlajky směrem k žerďovému okraji jejího listu.

Popis variant návrhu vlajky obce:

Varianta 1:

„List tvoří dva vodorovné pruhy, červený a bílý, v poměru 9:7. V červeném pruhu dvě přivrácená bílá křídla. V bílém pruhu se čtyřmi zuby s hroty v sedmi šestnáctinách šířky listu dvě vyrůstající černé medvědí tlapy s červenou zbrojí. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Varianta 2:

„List tvoří dva vodorovné pruhy, zelený a bílý, v poměru 9:7. V zeleném pruhu dvě přivrácená bílá křídla. V bílém pruhu se čtyřmi zuby s hroty v sedmi šestnáctinách šířky listu dvě vyrůstající černé medvědí tlapy s červenou zbrojí. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Varianta 3:

„List tvoří dva vodorovné pruhy v poměru 9:7, červený a bílý se čtyřmi zuby s hroty ve třech osminách šířky listu. V červeném pruhu dvě přivrácená bílá křídla, v žerďové polovině pruhu s červeným řeckým křížem a ve vlající polovině pruhu se zeleným lipovým listem. V bílém pruhu zelený klín vycházející z šesté až devatenácté čtyřadvacetiny dolního okraje. V klínu bílá šesticípá hvězda, z jeho stran vyrůstají dvě černé medvědí tlapy s červenou zbrojí. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Varianta 4:

„List tvoří dva vodorovné pruhy v poměru 9:7, zelený a bílý se čtyřmi zuby s hroty ve třech osminách šířky listu. V zeleném pruhu dvě přivrácená bílá křídla, v žerďové polovině pruhu s červeným řeckým křížem a ve vlající polovině pruhu se zeleným lipovým listem. V bílém pruhu zelený klín vycházející z šesté až devatenácté čtyřadvacetiny dolního okraje. V klínu bílá šesticípá hvězda, z jeho stran vyrůstají dvě černé medvědí tlapy s červenou zbrojí. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Varianta 5:

„List tvoří dva vodorovné pruhy, bílý a červený v poměru 5:11. V bílém pruhu červený klín vycházející z páté až jedenácté čtyřadvacetiny dolního okraje pruhu, s vrcholem na horním okraji listu, provázený v horním rohu červeným řeckým křížem a směrem k vlajícímu okraji listu zeleným lipovým listem. V červeném pruhu pod klínem bílý svislý pruh, v něm vyrůstající černá medvědí tlapa s červenou zbrojí. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Varianta 6:

„List tvoří dva vodorovné pruhy, bílý a zelený v poměru 5:11. V bílém pruhu červený

klín vycházející z páté až jedenácté čtyřadvacetiny dolního okraje pruhu, s vrcholem na horním okraji listu, provázený v horním rohu červeným řeckým křížem a směrem k vlnajícímu okraji listu zeleným lipovým listem. V zeleném pruhu pod klínem bílý svislý pruh, v něm vyrůstající černá medvědí tlapa s červenou zbrojí. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Varianta 7:

„List tvoří dva vodorovné pruhy v poměru 3:1, horní červený s bílým třetinovým žerďovým pruhem a dolní šedý. Do bílého pruhu vyrůstá černá medvědí tlapa s červenou zbrojí. V červeném pruhu ve střední části listu čtyři (1,2,1) bílé šesticípé hvězdy. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Varianta 8:

„List tvoří dva vodorovné pruhy v poměru 3:1, horní zelený s bílým třetinovým žerďovým pruhem a dolní šedý. Do bílého pruhu vyrůstá černá medvědí tlapa s červenou zbrojí. V zeleném pruhu ve střední části listu čtyři (1,2,1) bílé šesticípé hvězdy. Poměr šířky k délce listu je 2:3.“

Poznámky k zásadám heraldické a vexilologické tvorby:

V současné právní terminologii figuruje jako primární pojem „vlajka“. Ve vexilologické terminologii se pak hovoří o vlajce, nebo o praporu dle způsobu užití. V rámci tohoto textu užíváme právně závazný pojem „vlajka“.

Poměr stran listu vlajky je dle metodického pokynu Podvýboru pro heraldiku a vexilologii Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky shodný s poměrem stran státní vlajky České republiky – tj. 2:3.

Na list vlajky nelze položit znakový štít – vlajka musí být svébytným symbolem, nikoliv jen podkladem pro znak. Rub a líc vlajkového listu musí být totožný.

Barvy vlajky musí vycházet z barev znaku obce, mohou se omezit na základní, za které se považují především barvy štítu nebo jeho polí a barvy hlavních figur.

Na vlajce mohou být použity jen figury ze znaku či jejich deriváty. Figury, nevyskytující se ve znaku není možné použít. Na vlajku není nutné přenést všechny figury ze znaku. Obecné figury ze znaku je vhodné zjednodušit do vexilologických figur (pruh, klín, krokev, kříž, apod.). Nelze používat libovolné geometrické plochy. Ztvárnění vexilologických figur by mělo mít vztah ke znaku. Tzv. heraldickou vlajku (převod obsahu štítu na list vlajky) je možné vytvořit jen v případě jednoduchého a výrazného znaku.

Na vlajku obce nepatří texty, realistická vyobrazení a vše, co snižuje vzájemnou rozeznatelnost vlajek.

Vlajkový list musí být jednoznačně slovně popsateľný vexilologickou terminologií tak, aby mohl být zhotoven bez grafické předlohy.

Pojmy „zlatá“ a „stříbrná“ (tinktura) u znaku nahrazují u vlajky pojmy „žlutá“ a „bílá“ (barva).

V heraldice se pravá a levá strana popisují z pohledu štítonoše. Z pohledu pozorovatele je tedy heraldicky pravá strana vlevo a heraldicky levá strana vpravo Neudává-li se v blasonu

orientace figury, má se za to, že je orientována doprava.

U heraldických tinktur – to znamená barev a kovů – se neudávají odstíny. Při konkrétním zobrazení platí obecné pravidlo o vhodnosti tmavších a sytějších odstínů. Odstíny ve výtvarném řešení návrhu symbolů obce proto nejsou zcela závazné a lze je upravovat.

Heraldika počítá s vysokou mírou stylizace zobrazených znakových figur. Figura by měla být jasně rozpoznatelná, což ovšem neznamená, že má být zobrazena realisticky – může být například proporčně upravená tak, aby co nejvíce vyplňovala prostor znakového štítu, nebo mohou být její jednotlivé komponenty zobrazeny v upravených proporcích v závislosti na celkové kompozici znaku.

Primární je v heraldice blason neboli slovní popis a sekundární kresebná podoba neboli vizualizace blasonu, což znamená, že stejný znak může mít několik výtvarných podob (i současně užívaných).

Nový znak nesmí být stejný jako již existující znak obce v České republice a nesmí být totožný s již existujícím státním znakem nebo znakem vyššího samosprávného celku.

Navrhovaný znak musí splňovat základní heraldická pravidla (tj. neklást barvu na barvu, kov na kov, kožešinu na kožešinu, nesmí být zobrazen prostorově). V žádném případě se nepřipouštějí odstíny barev nebo stínování. Znak má být co nejjednodušší a měl by obsahovat co nejmenší počet obecných figur. Obecné figury musí vyplňovat celý štít, případně pole.

Jako obsah znaku obce se nepřipouštějí realistická vyobrazení konkrétních staveb či přírodních útvarů. Takové figury musí být heraldicky stylizovány.

Znak musí být jednoznačně slovně popsateľný heraldickou terminologií, tak, aby mohl být zhotoven bez grafické předlohy.

dne 22.12.2023, Mgr. Jan Tejkal

Přílohy:

1. Výtvarná realizace variant návrhu znaku a vlajky obce
2. Reprodukce textových a obrazových podkladů